

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

Хмельницький фаховий коледж

Циклова комісія з права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Хмельницького фахового
коледжу Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.6 Україна в контексті світового розвитку

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Фізична культура і спорт

(назва освітньої програми)

освітнього рівня фаховий молодший бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань А Освіта

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) А7 Фізична культура і спорт

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Вид дисципліни: обов'язкова

Обсяг, кредитів: 120/4

Форма підсумкового контролю: диференційований залік

Хмельницький 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Україна в контексті світового розвитку

для здобувач освіти за галуззю знань А Освіта
спеціальністю А7 Фізична культура і спорт

„01” вересня 2025 року - 37 с.

Розробники:

Атаманчук Олександр Іванович – спеціаліст вищої категорії, викладач циклової комісії з права Хмельницького фахового коледжу

Викладачі:

Атаманчук Олександр Іванович – спеціаліст вищої категорії, викладач циклової комісії з права Хмельницького фахового коледжу

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з права

Протокол від „01” вересня 2025 року № 1

Голова циклової комісії
з права

Олена КОЖУШКО

„01” вересня 2025 року

Робочу програму погоджено з керівником робочої групи з розробки та розвитку ОПП Фізична культура і спорт (2025 р.)

(назва освітньої програми)

„01” вересня 2025 року

Керівник робочої групи
з розробки та розвитку
ОПП «Фізична культура і спорт»

Володимир ПУЧА

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	20_/20_	20___/20___	20___/20___	20___/20___
Дата засідання циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.uu.edu.ua/> за адресою:

<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28249>

(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

„01” вересня 2025 року

Завідувач відділу освітньої діяльності

Хмельницького фахового

коледжу Університету «Україна»

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 4	Галузь знань А Освіта	Вид дисципліни обов'язкова	
	Спеціальність А7 Фізична культура і спорт	Цикл підготовки загальний	
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 120		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи – 5	Освітній ступінь: фаховий молодший бакалавр	30 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		–	–
Самостійна робота			
		76 год.	110 год.
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 37% для заочної форми здобуття освіти – 12%		Вид семестрового контролю: диференційований залік	

Примітка.

Програма дисципліни виконується в повному обсязі не залежно від форми навчання.

Аудиторне навантаження заочної форми становить:

1-2 курси навчання ОС «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» та ОКР «молодший спеціаліст» – 20% від аудиторного навантаження денної форми навчання;

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Становлення України як сучасної розвинутої держави і спроможність забезпечувати свої національні інтереси в значній мірі залежать від її повноцінного входження в світовий цивілізаційний процес.

Мета: допомогти здобувачам освіти зрозуміти і засвоїти систему наукових інтегрованих знань про Україну й світове українство як цілісність, як геополітичну реальність.

Завдання:

–розширення і поглиблення знань з української історії в поєднанні із світовою історією, визначення України й українства як органічних часток вселюдства (планети Земля, всесвітньої цивілізації й культури);

–розуміння феномену українства, закономірностей, досвіду та уроків його етно- націо-, державотворення, матеріального й духовного життя, формування і розвитку етнічної території України;

–надання знань про стратегію розвитку України, що базується на сучасних світоглядних принципах, враховує фундаментальні тенденції розвитку сучасного світу і здатна дати дороговкази в гідне майбутнє .

–знати шлях інтеграції, проблеми та перспективи співробітництва України та ЄС, суть стратегії та пріоритети євроінтеграційної політики України;

–розуміти стан культурної політики в Україні в контексті світового культурного прогресу та місце і роль України в світових процесах і міжнародній політиці.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен.

Знати:

- розвиток української національної ідеї, умови формування української народності та спільність цього процесу із всесвітньо-історичним;

- форми української державності та національні державотворчі традиції, особливості сучасного розвитку країни контексті світового розвитку;

- суть стратегії та пріоритети євроінтеграційної політики України; оцінювати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії.

Вміти:

- аналізувати й узагальнювати матеріал з історії України;

- оцінювати найважливіші події та явища в контексті світових державотворчих традицій;

- критично аналізувати потрібну інформацію і застосовувати набуті знання у повсякденній діяльності.

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

	ЗК 1	ЗК 2
ОК.1.6.	+	+

Рядок дисципліни в „Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми”

	ПРН 4	ПРН 21
ОК.1.6	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль I.

Феномен українства, закономірності, досвід та уроки його етно, націо-, державотворення, матеріального й духовного життя

Тема 1. Вступ. Українство в контексті світових цивілізаційних процесів

Універсальна цілісність: «України» й «українство». Питання вивчення історії України як важливого компонента загальносвітового історичного процесу. Єдність української історії із світовою. Місце і роль Української держави у складі міжнародної спільноти народів. Прилучення України до світових надбань цивілізаційного розвитку: від античних часів до виникнення давньоруської цивілізації Київської Русі, її трансформації у складі Литовсько-Польської держави та Речі Посполитої, створення козацької державності за Богдана Хмельницького, функціонування української цивілізації у складі Російської імперії, Польщі, Австро-Угорщини, Радянського Союзу та виникнення й розвитку сучасної цивілізації доби Незалежності.

Невіддільність нинішнього процесу унезалежнення й суверенізації Української держави від загальносвітового розвитку.

Тема 2. Державотворчі та національно-культурні надбання українства у цивілізаційному поступі

Поняття «етнос», ознаки етносу. Зародження українського етносу. Чинники його формування. Антропологічні особливості українського народу.

Поняття «нація». Еволюція етносу в націю. Чинники, що формують нації. Питання розвитку вчення про націю в Європі

Процес формування української нації. Проблеми, що виникали в процесі формування.

Формування політичної нації як нової якості етносу

Роль мови у формуванні українського етносу

Формування української національної ідеї. Основні напрямки розвитку української державницької ідеї.

Українська національна ідея на сучасному етапі державотворення.

Тема 3. Українська еліта в процесах консолідації нації та цивілізаційного вибору України

Національна ідея як концентрований вираз національно-патріотичного чинника. Роль еліти в процесах консолідації нації. Плеяда гігантів духу: Богдан Хмельницький, Іван Виговський, Петро Сагайдачний, Пилип Орлик, Іван Мазепа та інші видатні полководці та політики які зміцнили процес

формування української національної ідеї, виокремили її соціальні особливості в ім'я України.

Ідеї єднання та захисту українського народу, їх вираз у працях діячів Києво-Могилянської академії, зокрема П.Могили.

Г.Сковорода - видатний український філософ XVII ст.

Важлива роль у громадському житті України першої половини XIX ст. Кирило-Мефодіївського товариства. Національний рух в Україні кінця XIX - початку XX ст. його напрями: федералістський та самостійницький. М.Міхновський та «Самостійна Україна».

Великі українці - подвижники національної ідеї П.Куліш, М.Костомаров, М.Максимович, Т.Шевченко, М.Драгоманов, Л.Українка, В.Липинський, С.Петлюра, Ю.Липа, М.Грушевський, В.Винниченко та ін.

В.Чорновіл та його роль у реалізації української національної ідеї.

Здійснення філософського розуміння української національної ідеї в міжнародному визнанні України.

Тема 4. Православ'я як домінантна ознака культурно-цивілізаційної ідентифікації українського народу

Уявлення про духовну спадщину українців, загальнолюдські цінності, у тому числі й зосереджені у вченнях світових релігій. Релігійний світогляд українців. Релігія в духовному житті українців. Основні релігійні свята народів України. Релігія у житті сучасних українців. Становище християнської церкви на Україні: першопричини і наслідки розколу на УАПЦ Київського патріархату, УПЦ Московського патріархату, УАПЦ.

Оцінка сучасної релігійної ситуації в Україні.

Змістовий модуль II.

Україна в умовах побудови відносин партнерства

Тема 5. Україна і європейські політико-правові цінності

Україна та ЄС: засади розвитку відносин. Угода про партнерство та співробітництво (УПС) від 14 червня 1994 р. Цілі УПС. Політичне та торговельно-економічне співробітництво. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки. Галузеве співробітництво транспорт, наука і технології, охорона довкілля, регіональне співробітництво. Інтеграція України до умов внутрішнього ринку ЄС. Енергетичний вимір співробітництва ЄС з Україною. Етапи адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Законодавчі акти України. Євроінтеграційні критерії та їх вплив на побудову демократичної, соціальної, правової держави в Україні.

Тема 6. Україна і європейська освітня інтеграція.

Інтеграція в європейські простори вищої освіти. Європейська кредитно-трансферна система накопичення - ECTS. Принципи, шляхи і засоби адаптації Європейської системи ECTS у вищу освіту України

Молодіжна політика в Україні на шляху до євроінтеграції

Тема 7. Україна і Польща: від колізій минулого до спільних європейських цінностей

Українсько-польські відносини - «вічна» тема і проблема в історії Європи. Військово-політичні союзи, нейтралітет, політичне змагання за лідерство в регіоні, економічна співпраця, військові конфлікти та численні війни у взаєминах двох країн на протязі двох тисячоліть.

Сучасні українсько-польські взаємини як стратегічне партнерство. Формування співпраці на основі демократичних принципів - відмови від територіальних претензій, рівноправності партнерів й взаємоповаги до національних інтересів.

Тема 8. Українсько-російські відносини - цивілізаційний конфлікт: історія та сьогодення

Українсько-російські відносини: історичний аспект.

Імперсько-радянський міф про росіян і їх «здобутки цивілізації» для інших народів Євразії. Події лютого 2014 р. – введення окупаційних військ Російської Федерації на терени України та анексія Криму. Події весни і початку літа 2014 р. - організація диверсійних і терористичних дій на східних теренах України представниками російських спецслужб.

Порушення Росією Будапештського меморандуму та руйнація світового порядку, який усталився після завершення Другої Світової і холодної війни.

Спільно-політична позиція Росії як країни-агресора. Характеристика політики путінського режиму як політики спрямованої на дезінтеграцію України та стримування її поступу.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні: історія, філософія, право, психологія.

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна – «Україна в контексті світового розвитку» тісно пов'язаний з такими суспільними дисциплінами, як філософія, історія, соціологія, правознавство, релігієзнавство.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань		
	денна форма							заочна форма									
	У	аудиторна					с	р	У	аудиторна						с	р
		у тому числі								у тому числі							
л		с	п	л	і	л				с	п	л	і				
о	м	р	б	д	о	м	р	б	д	о	м	р	б	д			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Модуль 1																	
Змістовий модуль 1. Феномен українства, закономірності, досвід та уроки його етно-, націо-, державотворення, матеріального й духовного життя																	
Тема 1. Вступ. Українство в контексті світових цивілізаційних процесів	12	2	2	-	-	-	8	12	1	-	-	-	-	11	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури		
Тема 2. Державотворчі та національно-культурні надбання українства у цивілізаційному поступі	14	4	2	-	-	-	8	14	1	-	-	-	-	13	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації		
Тема 3. Українська еліта в процесах консолідації нації та цивілізаційного вибору України	14	4	2	-	-	-	8	14	1	1	-	-	-	12	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми		
Тема 4. Православ'я як домінуюча ознака культурно-цивілізаційної ідентифікації українського народу	14	4	2	-	-	-	8	14	1	1	-	-	-	12	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури		
Модульний контроль	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	2	-	комп'ютерне тестування		
Разом за змістовим модулем 1	56	14	8	-	-	2	32	56	4	2	-	-	2	48			
Змістовий модуль 2.																	
Україна в умовах побудови відносин партнерства																	
Тема 5. Україна і європейські політико-правові цінності	14	4	2	-	-	-	8	14	1	-	-	-	-	13	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури		

Тема 6. Україна і європейська освітня інтеграція	14	4	2	-	-	-	8	14	-	1	-	-	-	12	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самот. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 7. Україна і Польща: від колізій минулого до спільних європейських цінностей	14	4	2	-	-	-	8	14	1	-	-	-	-	13	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самот. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 8. Українсько-російські відносини - цивілізаційний конфлікт: історія та сьогодення.	14	4	-	-	-	-	10	14	-	1	-	-	-	12	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Модульний контроль	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	2	-	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 2	58	16	6	-	-	2	34	58	2	2	-	-	2	50	
Усього годин	114	30	14	-	-	4	66	114	6	4	-	-	4	98	
ІНДЗ	6	-	-	-	-	6	-	6	-	-	-	-	6		ІНДЗ: реферат
Усього годин	120	30	14	-	-	10	66	120	6	4	-	-	10	98	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни „Україна в контексті світового розвитку”

Разом: 120 год., лекції – 30 год., семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 76 год.

Модулі	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
Назва модуля	<i>Феномен українства, закономірності, досвід та уроки його етно-, націо-, державотворення, матеріального й духовного життя</i>							<i>Україна в умовах побудови відносин партнерства</i>							
Кількість балів за модуль	45 балів							35 балів							
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Теми лекцій	<i>Вступ. Українство в контексті світових цивілізаційних процесів</i>	<i>Державотворчі та національно-культурні надбання українства у цивілізаційному поступі</i>		<i>Українська еліта в процесах консолідації нації та цивілізаційного вибору України</i>		<i>Православ'я як домінуюча ознака культурно-цивілізаційної ідентифікації українського народу</i>		<i>Україна і європейські політико-правові цінності</i>		<i>Україна і європейська освітня інтеграція</i>		<i>Україна і Польща: від колізії минулого до спільних європейських цінностей</i>		<i>Українсько-російські відносини - цивілізаційний конфлікт: історія та сьогодення.</i>	
Теми семінарських занять	<i>Вступ. Українство в контексті світових цивілізаційних процесів</i>	<i>Державотворчі та національно-культурні надбання українства у цивілізаційному поступі</i>		<i>Українська еліта в процесах консолідації нації та цивілізаційного вибору України</i>		<i>Православ'я як домінуюча ознака культурно-цивілізаційної ідентифікації українського народу</i>		<i>Україна і європейські політико-правові цінності</i>		<i>Україна і європейська освітня інтеграція</i>		<i>Україна і Польща: від колізії минулого до спільних європейських цінностей</i>			
Семінари	10 балів	10 балів		10 балів		10 балів		10 балів		10 балів		10 балів			
Самостійна робота	5 балів							5 балів							
ІНДЗ	10 балів														
Види поточного контролю	Модульні контрольні роботи (10 балів)														
у т.ч. додаткові курси за тематикою дисципліни (неформальна освіта)	(15 балів)														
Підсумковий контроль	Диференційований залік														

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Українство в контексті світових цивілізаційних процесів	2
2	Тема 2. Державотворчі та національно-культурні надбання українства у цивілізаційному поступі	2
3	Тема 3. Українська еліта в процесах консолідації нації та цивілізаційного вибору України	2
4	Тема 4. Православ'я як домінуюча ознака культурно-цивілізаційної ідентифікації українського народу	2
5	Тема 5. Україна і європейські політико-правові цінності	2
6	Тема 6. Україна і європейська освітня інтеграція	2
7	Тема 7. Україна і Польща: від колізій минулого до спільних європейських цінностей	2
Разом		14

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **10 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Християнізація Русі як засада становлення східно-православної цивілізації.
2. Мова як форма самовираження народу.
3. Православ'я як домінуюча ознака української культурно-цивілізаційної ідентифікації
4. Українсько-польські відносини: історія та сьогодення.
5. Україна в експансіоністських планах фашистської Німеччини: витоки і сутність.
6. Тарас Шевченко – духовний лідер української нації.
7. Гуманістичний національний месіанізм кирило-мефодіївців.
8. Леся Українка і її віра в українську націю.
9. Провісник державного пробудження України – І. Франко.
10. Михайло Грушевський і інституалізація українознавства.
11. Ліберально-демократичні ідеї Михайла Драгоманова.
12. М. Міхновським і «Самостійна Україна».
13. Ідеї єднання українського народу у творах П. Могили.
14. Внесок В. Вернадського у становлення українознавства
15. Народний Рух України і його роль у боротьбі за відродження та розбудову української національної державності.
16. В'ячеслав Чорновіл.
17. ЄВРО – 2012: історія українського футболу в контексті європейського вибору.
18. Адаптація українського законотворення до європейських стандартів.
19. Сучасні тенденції інтеграції України в європейську спільноту.

20. Вплив векторів розвитку «схід – захід» на Україну.
21. Молодіжна політика в Україні на шляху до євроінтеграції
22. Європейська освітня інтеграція.
23. Діяльність українознавчих осередків світу у популяризації історії та культури України.
24. Співпраця України та міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, Рада Європи).

Додаткові курси в рамках ІНДЗ

<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>

<https://ed-era.com/courses/>

<https://www.enableme.com.ua/ua/article/najkrasi-bezkostovni-onlajn-kursi-dla-ukrainciv-11573>

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	4 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бал
Разом		10 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
10	відмінно	5	A	відмінно
7 – 9	добре	4	BC	добре
5 – 6	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 4	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.3. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Невіддільність нинішнього процесу незалежнення й суверенізації Української держави від загальносвітового розвитку.	8
2	Тема 2. Формування української національної ідеї. Основні напрямки розвитку української державницької ідеї.	8
3	Тема 3. Здійснення філософського розуміння української національної ідеї в міжнародному визнанні України.	8
4	Тема 4. Оцінка сучасної релігійної ситуації в Україні.	8
Модульний контроль		2
5	Тема 5. Етапи адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Законодавчі акти України. Євроінтеграційні критерії та їх вплив на побудову демократичної, соціальної, правової держави в Україні.	8
6	Тема 6. Молодіжна політика в Україні на шляху до євроінтеграції	8
7	Тема 7. Сучасні українсько-польські взаємини як стратегічне партнерство. Формування співпраці на основі демократичних принципів - відмови від територіальних претензій, рівноправності партнерів й взаємоповаги до національних інтересів.	8
8	Тема 8. Суспільно-політична позиція Росії як країни-агресора. Характеристика політики путінського режиму як політики спрямованої на дезінтеграцію України та стримування її поступу.	10
Модульний контроль		2
ІНДЗ		6
Разом		76

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Феномен українства, закономірності, досвід та уроки його етно-, націо-, державотворення, матеріального й духовного життя			
Тема 1. Невіддільність нинішнього процесу унезалежнення й суверенізації Української держави від загальносвітового розвитку. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	I-I
Тема 2. Формування української національної ідеї. Основні напрямки розвитку української державницької ідеї. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		II-IV
Тема 3. Здійснення філософського розуміння української національної ідеї в міжнародному визнанні України. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		V
Тема 4. Оцінка сучасної релігійної ситуації в Україні. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне заняття		VI
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	VI
<i>Всього: 34 год.</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
Змістовий модуль 2. Україна в умовах побудови відносин партнерства			
Тема 5. Етапи адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Законодавчі акти України. Євроінтеграційні критерії та їх вплив на побудову демократичної, соціальної, правової держави в Україні. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	VII-IX
Тема 6. Молодіжна політика в Україні на шляху до євроінтеграції (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		X-XI
Тема 7. Сучасні українсько-польські взаємини як стратегічне партнерство. Формування співпраці на основі демократичних принципів - відмови від територіальних претензій, рівноправності партнерів й взаємоповаги до національних інтересів. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XI
Тема 8. Суспільно-політична позиція Росії як країни-агресора. Характеристика політики путінського режиму як політики спрямованої на дезінтеграцію України та стримування її поступу (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	XIV
<i>Всього: 36 год.</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 6 год.	Реферат	10	XV
<i>Разом: 76 год.</i>	<i>Разом: 30 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей здобувачів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення здобувачів, коли при читанні лекції перед здобувачами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції здобувачам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають здобувачам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- семінарське заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага здобувачів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „Україна в контексті світового розвитку” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає здобувачів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід здобувачів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду здобувачів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3.Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліді).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти здобувачу освіти, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

5.4. Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують

адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Україна в контексті світового розвитку” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп’ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
„добре”	Ставиться за вияв здобувачем повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача наявні незначні помилки.
„задовільно”	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач спроможний усунути їх із допомогою викладача.
„незадовільно”	Виставляється здобувачу, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів упродовж семестру

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
		кількість балів за одиницю	максимальна кількість балів	кількість балів за одиницю	максимальна кількість балів
I. обов'язкові					
1.1. Робота на семінарському і практичному занятті	10	4	40	3	30
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
1.3. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом			50		40
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 90					
I. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором здобувача не більше 10 балів)					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу					4
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики					4
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки					4
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу					10
2.5. Участь у науковій студентській конференції					5
2.6. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе					4
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)					10
Разом					10
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100					

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Категорія «українство», його сутність
2. Процес формування українського етносу
3. Проблеми розвитку української нації
4. Роль мови у формуванні українського етносу
5. Національні символи України
6. Українська національна ідея як фактор самовизначення
7. Держава як форма самовизначення народу
8. Українська національна культура
9. Передісторія та початок цивілізаційного розвитку людності на теренах України
10. Православ'я як домінантна ознака української культурно-цивілізаційної ідентифікації
11. Державотворення в Україні: основні етапи
12. Перша слов'янська держава - Київська Русь (державотворчі процеси).
13. Українська держава Б.Хмельницького: політичний характер, правові засади, міжнародні зв'язки.
14. Конституція Пилипа Орлика - перша конституція в світі.
15. Гетьманська держава П.Скосяпадського (державотворчі процеси).
16. Проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.
17. Оцінка сучасної релігійної ситуації в Україні.
18. Роль козацтва в українському націотворчому процесі.
19. Роль української національної ідеї у формуванні політичної нації ХІХ ст.
20. Український визвольний рух середини ХХ ст. та його значення для формування української нації й утвердження ідеї незалежності України.
21. Проголошення незалежності України та утвердження на міжнародній арені.
22. Українська еліта в процесах консолідації нації та цивілізаційного вибору України.
23. Народний Рух України і його роль у боротьбі за відродження та розбудову української національної державності.
24. Вхідження України до Ради Європи.
25. Вплив векторів розвитку «схід – захід» на Україну.
26. Роль Парламенту України в євроінтеграційному процесі.
27. Відповідність українського законотворення європейським стандартам.
28. Кроки України на шляху запровадження європейських стандартів у галузі прав і свобод людини.
29. Основні напрями співробітництва України та ЄС.
30. Політичне співробітництво Україна-ЄС.
31. Торговельно-економічне співробітництво Україна-ЄС.
32. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки Україна-ЄС.
33. Галузеве співробітництво Україна-ЄС.

34. Європейська освітня інтеграція.
35. Україна в умовах зародження партнерства / зіткнення цивілізаційних блоків (США – Європейський Союз – Російська Федерація).
36. Українсько-польські відносини: історичний аспект.
37. Сучасні українсько-польські взаємини як стратегічне партнерство.
38. Українсько-російські відносини: історія та міфи.
39. Українсько-російські відносини - цивілізаційний конфлікт сьогодення.
40. Оцінка політики путінського режиму світовим співтовариством.
41. Національно-визвольний героїзм як фундамент для утвердження української нації.
42. Події Євромайдану та російська агресія проти України у контексті цивілізаційних процесів.
43. Інтелектуальна міграція з України та її основні тенденції.
44. Діяльність українських національно-культурних об'єднань за кордоном.
45. Культурна політика в умовах розбудови держави.
46. Незалежна Україна в системі міжнародних відносин.
47. Міжнародна співпраця України у справі охорони культурної спадщини у другій половині ХХ ст.
48. Міжнародна співпраця України у справі охорони культурної спадщини на сучасному етапі
49. Глобальні проблеми сучасності і Україна.
50. Зовнішня політика України: наміри і реалії.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота										З а лі к	Сума не більше 100
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	T8	МК 2		
10	10	10	10+5	5	10	10	10+5	5	10		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до семінарських занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи здобувачів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до заліку.

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій (термінологічний словник)

Аболіціонізм - суспільний рух за скасування якогось закону. **Абсентеїзм** - ухилення громадян, які мають виборче право, від участі у виборах.

Автократія - система правління, за якої необмежена верховна влада у державі належить одній особі й не контролюється представницькими органами.

Авторитаризм - державний устрій, характерними ознаками якого є режим особистої влади, відсутність демократичних інститутів, диктаторські методи правління.

Авторитет влади - одна з форм легітимного здійснення влади. Це якість, яку може мати або не мати суб'єкт влади.

Активність політична - одна з форм суспільної активності, діяльність соціальних суб'єктів, яка має на меті впливати на прийняття політичних

рішень, здійснення своїх інтересів. Політична активність властива як індивідам, так і масам, буває усвідомленою і стихійною.

Амбівалентність політична - двоїстість чуттєвих переживань, котра виражається у тому, що один і той самий об'єкт викликає в людини одночасно два протилежних почуття, тобто неоднозначність у ставленні людини до навколишнього середовища і визначенні системи цінностей.

Аполітичність - ухилення від участі у політичному житті.

Виборча система - сукупність правил і законів, що забезпечують певний тип організації влади, участь суспільства у формуванні державних представницьких, законодавчих, судових і виконавчих органів, вираження волі тієї частини населення, яка за законодавством вважається достатньою для визначення результатів виборів легітимними.

Влада - 1) центральне, організаційне й регулятивно-контрольне начало політики, здатність, право і можливість суб'єкта політики нав'язувати власну волю, розпоряджатися іншими людьми, суспільними групами, державами за допомогою авторитету, закону, примусу тощо; 2) система керівних (державних) органів.

Волюнтаризм - 1) напрям політичної свідомості, який розглядає людську волю, суб'єктивізм як головний чинник політики; 2) політична діяльність, зумовлена передусім суб'єктивною волею керівних осіб і лідерів панівних політичних угруповань.

Вотум - рішення, прийняте голосуванням. У парламентській практиці часто виражає довіру чи не довіру урядові.

Вплив політичний - дія (або утримання від дії) суб'єкта політики щодо інших суб'єктів або суспільства в цілому з метою реалізації власних цілей і політичних програм.

Геноцид - винищення окремих груп населення за расовими або релігійними мотивами. Конвенцією ООН (1948) геноцид оголошено злочином.

Геополітика - політична доктрина, яка надає переважного значення в обґрунтуванні політики зовнішнім чинникам.

Глобалізм - стиль у політиці, за якого певне питання розглядається і вирішується у контексті загальнолюдських проблем, що потребують для свого розв'язання спільних зусиль.

Громадянство - формально зафіксований правовий зв'язок людини з державою, який передбачає певну сукупність взаємних прав та обов'язків.

Громадянське суспільство - сфера політичних відносин у суспільстві (економічних, духовних, релігійних, приватних, сімейних та ін.), галузь самовияву інтересів і волі вільних індивідів. У демократичних системах громадянське суспільство зумовлює і визначає сферу діяльності держави та її органів.

Громадські організації - добровільні об'єднання громадян, які сприяють розвитку їхньої політичної, трудової активності й самодіяльності, задоволенню і захисту багатогранних інтересів та запитів, діють відповідно до завдань, цілей, закріплених у їхніх статутах.

Демагогія - облудні гасла, нездійсненні обіцянки, викривлення фактів, використовувані політичними лідерами або угрупованнями для досягнення власних цілей, переважно здобуття або утримання влади, маніпулювання свідомістю мас.

Демократія - форма політичної організації суспільства, яка визначає джерелом влади народ, його право вирішувати державні справи, водночас захищаючи громадянські права і свободи.

Демократизація - втілення демократичних принципів у організації суспільства.

Діяльність політична - невід'ємна складова загальної людської діяльності, специфічна сутність, якої полягає в сукупності дій окремих індивідів і великих соціальних груп, спрямованих на реалізацію їхніх політичних інтересів, насамперед завоювання, утримання і використання влади.

Екстремізм - схильність до крайніх політичних поглядів (як "правих", так і "лівих"), прибічники яких вдаються до радикальних (у тому числі насильницьких, терористичних) засобів з метою загострення політичної ситуації, дестабілізації політичного життя.

Електорат - сукупність громадян, яким надано право брати участь у виборах певного органу, політичної партії чи конкретної особи.

Ідеологія - упорядкована, струнка система поглядів, які виражають ставлення до дійсності, цілі й програми, спрямовані на закріплення, розвиток чи зміну суспільних відносин. Як і політика, ідеологія має універсальний характер, тобто охоплює найрізноманітніші галузі думки, діяльності, поведінки, визначає їх спрямованість, цілі й засоби.

Імідж політичний - образ, що цілеспрямовано формується й покликаний справити емоційно-психологічний вплив на певних осіб з метою популяризації, політичної реклами і т. ін. Населення формує своє уявлення про політика не на підставі безпосередніх контактів, як при звичайному знайомстві, а на основі його символічних уявлень в межах суспільних комунікацій.

Інавгурація - урочиста церемонія вступу на посаду глави держави або посвячення в сан.

Інтрига політична - збіг у часі і просторі низки різнопорядкових політичних подій і процесів, який завдає якісно новий напрям розвитку політичної ситуації. Як правило, вона є результатом цілеспрямованих зусиль гри політичних сил або окремих політичних діячів для досягнення власних політичних цілей.

Квота - мінімум голосів, необхідних для отримання на виборах депутатського мандата.

Клерикалізм - політична течія, спрямована на посилення впливу релігії та церкви на всі сфери суспільного життя.

Коаліція - союз політичних партій або угруповань, створений на добровільних засадах для спільної участі у виборах або створення спільного (коаліційного) уряду.

Комюніке - офіційне повідомлення про хід і наслідки переговорів між державними і громадськими діячами, делегаціями у міжнародних відносинах.

Консенсус - політичні та практичні позиції, ідеї, питання, які дають змогу різним політичним силам, суб'єктам політики під час переговорів досягти згоди, взаємоприйнятних рішень, встановити взаєморозуміння і взаємодію.

Консерватизм - політична ідеологія і практика суспільно-політичного життя, що орієнтується на збереження і підтримання існуючих форм соціальної структури, традиційних цінностей і морально-правових засад.

Конфедерація - союз суверенних держав, об'єднаних спільними керівними органами, створений для певних цілей, зокрема координації дій у сфері політики (переважно у зовнішньополітичних і військових справах).

Конформізм - згода, примирення, пристосовництво до різних думок і позицій, пасивне сприйняття існуючого ладу, панівних тенденцій, брак власної позиції у політиці.

Корупція - злочинна діяльність щодо використання посадовими особами довірених їм прав і владних можливостей з метою власного збагачення. Типові вияви - підкуп чиновників, політичних діячів, хабарництво, протекціонізм.

Легітимація - процедура суспільного визнання, пояснення і виправдань якоїсь дії особи, факту. Не означає юридично оформленої законності й цим відрізняється від легалізації.

Лібералізм - політична та ідеологічна течія, що об'єднує прихильників парламентського ладу, вільного підприємництва і демократичних свобод.

Лідер політичний - глава держави, керівник політичної партії, громадської організації, народного руху тощо, який має високий авторитет, реальну владу і здатний здійснювати її задля розв'язання соціальних і політичних завдань.

Люмпени - декласовані й деморалізовані верстви населення, які опинилися на "дні" суспільства й нездатні до самостійного організованого руху, хоча висувають завищені соціальні вимоги й претензії.

Люмпенізація - процес втрати якимось класом, соціальним прошарком характерних рис, перехід в нижчий соціальний статус. Л. здебільшого супроводжується втратою професіоналізму та соціальної ініціативи, безробіттям, правовим нігілізмом, зниженням рівня культури.

Масова свідомість - один із видів суспільної свідомості, конкретна форма її реалізації. Функціонує як на груповому, так і на індивідуальному рівні. Характеризується збігом у певний момент і за певних умов основних компонентів свідомості великої кількості різних суспільних груп. У М.с. дістають відображення знання, уявлення, норми, цінності, які поділяють маси

і які вироблені в процесі спілкування, спільного сприйняття соціально-політичних реалій, інформації тощо.

Монархія - форма правління, за якої верховна державна влада цілком або частково зосереджена в руках однієї особи і передається у спадок. Розрізняють М. абсолютну (необмежену) - Саудівська Аравія, Оман; конституційну (обмежену) - Бельгія, Данія; виборну - Малайзія, Бутан; теократичну - Катар, Бахрейн.

Націоналізм - 1) світогляд і система політичних поглядів, яка проголошує пріоритет національних цінностей щодо усіх інших; 2) один з основних принципів державного устрою, коли нація розуміється як одержавлений етнос.

Національна ідея - акумулятор прогресивних національних програм, політичних ідей, гасел, цінностей, рушій національного прогресу, основа національно-визвольних рухів, національної самосуверені-защі. Н.і. становить платформу національної ідеології, визначає теоретичні засади національної свідомості.

Національна свідомість - сукупність теоретичних, буденних, масових, елітних, власне національних і зарубіжних ідей, настанов, прагнень, культурних набутоків, які сприяють прогресивному розвитку нації в усіх сферах її функціонування. Н.с. - універсум буття нації. Основні рівні: буденний, теоретичний, політико-державний.

Національні відносини - відносини між різними соціально-етнічними спільнотами, з одного боку, й урядами, державними і політичними організаціями, установами - з іншого.

Нація - 1) історична соціоетнічна, політична, духовна спільнота людей з певною психологією, самосвідомістю, спільними територією, культурою, мовою, економічним життям; 2) сукупність громадян однієї держави.

Обструкція - спосіб вияву протесту, один із методів політичної боротьби, який полягає у спонуканні до зриву засідань або зборів (наприклад вчинення галасу), щоб не допустити або затримати прийняття небажаного для опозиції рішення, законопроекту тощо.

Олігархія - форма державного правління, за якої політичне та економічне правління здійснюється невеликою групою людей, а також сама ця група.

Опозиція - 1) протиставлення своєї політики політиці інших політичних сил; 2) виступ проти думки більшості у законодавчих, партійних та інших структурах. Розрізняють опозицію помірковану, радикальну, лояльну, конструктивну, деструктивну (руйнівну).

Опортунізм - політичний курс, який характеризується пристосовництвом, безпринципністю, угодовством, зрадою інтересів певної політичної сили чи ідеології.

Охлократія - 1) ситуація заколотів, погромів, безладдя, в якій господарем становища є натовп; 2) влада суспільно-політичних груп, що апелюють до популістських настроїв у їх примітивних, масованих варіантах.

Така влада динамічно реагує на суспільні настрої, стереотипи масової свідомості, орієнтується на люмпенізовані та маргінальні верстви, вдається до провокацій для спонукання масових пристрастей і заворушень. Перебування О. у владних структурах спричинює публічний галас, безвихідні ситуації, різні авантюри, бешкети, ко-рупційні скандали. Тому О. - загрозовий політичний феномен, що може призвести суспільство до загальнонаціональної катастрофи.

Паблік рилейшнз - спеціалізована діяльність державних і громадських організацій, що забезпечує взаєморозуміння і доброзичливість у контактах з масами (публікою), соціальними групами. Реалізується поширенням інформації, що розкриває механізми здійснення влади, контактами, які імітують довіру у взаємовідносинах влади і мас. П.р. - важлива складова управлінської діяльності, покликана забезпечити взаєморозуміння, довіру між сферою управління і широкими суспільними верствами, соціальним середовищем.

Паціфізм - антивоєнний рух, представники якого виступають проти будь-яких воєн незалежно від їх характеру й мети.

Плебісцит - форма загального голосування, різновид референдуму.

Плюралізм - система влади, заснована на взаємодії та співпраці основних політичних сил і організацій.

Політична доктрина - система настанов, які визначають цілі, що за певних конкретно-історичних умов можуть бути прийняті для реалізації державою, партією чи рухом, а також засоби їх досягнення.

Політична культура - сукупність соціально-психологічних настанов, цінностей і зразків поведінки соціальних верств, окремих громадян, які стосуються їх взаємодії з політичною владою. П.к. охоплює рівень знань та уявлень про політику, емоційне ставлення до неї, що мотивує політичну поведінку громадян.

Політична система - впорядкована сукупність державних, політичних, громадських організацій та інститутів, сфера політичного життя суспільства. П.С. конкретного суспільства визначається його класовою природою, соціальним ладом, формою правління, типом держави, характером політичного режиму, політико-ідеологічними та культурними відносинами у суспільстві, політико-правовим статусом держави, історичною та національною традиціями політичного устрою.

Політична соціалізація - засвоєння особою соціального й політичного досвіду шляхом включення її у політичну систему, в управління політичними процесами. Найважливішими результатами П.с. є політичні переконання, почуття, цінності й норми політичної діяльності, що роблять суспільство спроможним забезпечити збереження, модернізацію чи зміну політичного режиму.

Політичний режим - сукупність засобів і методів здійснення політичної влади, яка відображує характер взаємовідносин громадян і держави. Визначається способом і характером формування представницьких установ,

органів влади, співвідношенням законодавчої, виконавчої і судової влади, центральних і місцевих органів, становищем, роллю та умовами діяльності громадських організацій, рухів, партій, правовим статусом особи, ступенем розвитку демократичних свобод. Розрізняють демократичні, авторитарні, тоталітарні, ліберальні, диктаторські, фашистські, екстремістські, парламентські, президентські, монархічні, республіканські, надзвичайного правління, абсолютистські та інші П.р.

Політичні відносини - відносини між суб'єктами політики у процесі здобуття та утримання політичної влади, реалізації інтересів у сфері політики.

Політичні інститути - сукупність суб'єктів, які беруть участь у політичному житті суспільства (органи державного правління, законодавчі, судові органи, політичні партії, рухи, фронти тощо).

Популізм - загравання влади з народом для забезпечення популярності, що характеризується демагогічними гаслами, необгрунтованими обіцянками.

Правова держава - форма організації державної влади, за якої верховенство в усіх сферах життя належить закону. В П.д. усі державні органи й громадяни однаковою мірою відповідальні перед законом; реалізуються всі права людини; здійснюється розподіл влади на (законодавчу, виконавчу, судову).

Самоврядування - надане законом і державною владою право місцевих органів самостійно розв'язувати коло питань, що входять до їхньої компетенції; діяльність щодо реалізації цього права.

Соціалізм - учення про суспільний устрій, для якого характерний підхід до розв'язання всіх соціальних проблем з погляду суспільства як єдиного цілого. Основні тлумачення: 1) марксистське - перша фаза комуністичної формації; суспільство, засноване на загальній власності на засоби виробництва; 2) соціал-демократичне - процес реалізації ідеалів свободи, справедливості, солідарності та інших цінностей; розуміється як вічне завдання.

Суверенітет - незалежність держави, що полягає у її праві на власний розсуд вирішувати свої внутрішні і зовнішні справи, без втручання будь-якої іншої держави. С. народу - визнання всіх громадян країни джерелом політичної влади. С. особи - право керуватися власними інтересами у взаємовідносинах з іншими політичними суб'єктами.

Теократія - форма державного правління, за якої політична влада належить духовництву або главі церкви.

Терор - особлива форма політичного насильства, що супроводжується жорстокістю, цілеспрямованістю та удаваною ефективністю. Широко використовується як засіб політичної боротьби в інтересах держави, організації чи певної групи осіб. Головний елемент Т. як метод політичної боротьби у мирний і воєнний час; індивідуальний, організований Т. і Т. як політика держави; Т. як метод внутрішньополітичної боротьби і міжнародні терористичні акти.

Технократія - соціологічна концепція, за якою керівною силою суспільства є науково-технічна інтелігенція.

Тоталітаризм - політичний устрій, за якого державна влада здійснює повний контроль за всіма сферами життя суспільства. Характерні ознаки: відсутність демократичних свобод, громадянського суспільства, насильство, терор влади проти народу, наявність єдиної державної ідеології, обов'язкової для всіх громадян.

Унітарна держава - єдина неподільна держава, яка не має у своєму складі інших державних утворень (наприклад автономій), в якій функціонують єдині система права та конституція.

Фашизм - правоекстремістська політична течія та ідеологія, що спирається на войовничий антидемократизм, расизм, шовінізм, доведені до істерії, на звеличування тоталітарної держави, обстоювання сильної, авторитарної партії, що забезпечує абсолютний контроль над людиною і державою.

Фундаменталізм - радикальне і войовниче неприйняття принципів, форм і цілей будь-якої модернізації, обстоювання традиційних життєвих і світоглядних форм.

Харизматичний лідер - громадсько-політичний діяч, ватажок, вождь, авторитет якого ґрунтується на вірі громадян у його надприродні, видатні здібності, виняткові якості, непогрішність, святість.

Шовінізм - крайній вияв націоналізму, що полягає у надмірному звеличенні своєї нації, наданні їй винятковості, робить ставку на гноблення, поневолення "малих" народів, таврування їх за прихильність до своєї культури.

8.3 Рекомендована література

Основна:

1. Історія та культура України: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 480 с.

2. Україна в контексті європейської історії та культури : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти 1 курсу першого (бакалаврського) рівня неісторичних спеціальностей / укл.: Набока О. В., Тараненко М. Г., Шевцова Є. С., Зиза М. М. ; ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Електронне видання. Полтава : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. 102 с. URL : <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>.

Допоміжна:

1. Вишневський Є.В. Збірка договорів Ради Європи. Київ : Парламентське вид-во, 2000. 654 с.

2. Павленко Ю.В. Історія світу: цивілізаційний і соціокультурний розвиток людства. Київ : Либідь, 2001. 360 с.

3. Баран В. Д. Походження українського народу. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2002. 403 с.
4. Горелов М. Є. Цивілізаційна історія України. Київ : ЕксОб, 2005. 632 с.

Перелік періодичних видань

Найменування фахового періодичного видання	Роки надходження
Міжнародні та політичні дослідження	2021-2025
Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	2021-2025
Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини	2021-2025
Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія	2021-2025

8.4. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення – 25.08.2025р.).
2. Львівська національна наукова бібліотека України імені В.Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/> (дата звернення – 25.08.2025р.).
3. Інститут історії Національної Академії наук України. URL: www.history.org.ua (дата звернення – 25.08.2025р.).

Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Moodle	Система управління навчанням (LMS), організація дистанційного та змішаного навчання, контроль знань	Вільний корпоративний доступ (open source)
Zoom	Онлайн-лекції, семінари, відеоконференції	Безкоштовна версія з обмеженнями / ліцензія
Coursera / EdX	Доступ до масових відкритих онлайн-курсів (МООС)	Вільний доступ (частково платні сертифікати)
Google Scholar	Наукова база для пошуку літератури, статей, досліджень	Вільний доступ
Scopus / Web of Science	Міжнародні наукометричні бази даних для дослідницької роботи	За ліцензією (передплата ЗВО)
Canva / Adobe Express	Створення презентацій, інфографік, візуальних матеріалів	Canva – freemium, Adobe – ліцензія
MS Office / LibreOffice	Текстові документи, таблиці, презентації	MS Office – ліцензія, LibreOffice – вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 14
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	Платформа Moodle